

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خانواده سخی

راهبر و اولین در سبش خانواده

تألیف: دکتر بن اسپری

ترجمه:

دکتر احمد به پزوه

(استاد روان شناسی دانشگاه تهران)

دکتر عباسعلی حسین خانزاده

(استادیار روان شناسی دانشگاه گیلان)

باهمکاری: روح اله حسینی

(کارشناس ارشد روان شناسی)

چاپ دوم

انتشارات

انجمن اولیا و مربیان

بهار ۱۳۹۳

شماره انتشار: ۲۱۰

سرشناسه: اسپری، لن Sperry, Len

عنوان و نام پدیدآور: خانواده‌سنجی؛ راهبردهای نوین در سنجش خانواده / تألیف: لن اسپری؛

ترجمه احمد به‌پژوه، عباسعلی حسین خانزاده، باهمکاری: روح‌اله حسینی

فروست: تهران: انتشارات انجمن اولیا و مربیان؛ شماره انتشار: ۲۱۰ ۵۲۸ ص. چاپ دوم ۱۳۹۲

وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا شابک: ۵-۲۴۴-۴۵۱-۹۶۴-۹۷۸ عنوان اصلی:

Assessment of Couples and Families: Contemporary and Cutting-Edge Strategies, 2004

یادداشت: واژه‌نامه یادداشت: کتاب‌نامه ص. ۴۵۳-۴۶۱

موضوع: خانواده‌سنجی زناشویی - روان‌درمانی. روان‌درمانی خانواده زوج‌ها - روان‌شناسی ..

موضوع: زن و شوهر - روان‌شناسی شناسه افزوده: سازمان مرکزی انجمن اولیا و مربیان

شناسه افزوده: به‌پژوه، احمد ۱۳۲۷ - مترجم: حسین خانزاده فیروزجاه، عباسعلی ۱۳۵۸ - مترجم:

حسینی، روح‌اله ۱۳۵۸ - مترجم: رده‌بندی کنگره: ۲۳۸۷/۵ خ الف/۵۳/۴۸۸ RC

رده‌بندی دیویی: ۶۱۶ / ۸۹۱۵۶ شماره کتاب‌شناسی ملی ۱۵۸۵۷۶۳

انتشارات

انجمن اولیا و مربیان

شماره انتشار: ۲۱۰

خانواده‌سنجی

راهبردهای نوین در سنجش خانواده

تألیف: دکتر لن اسپری

ترجمه:

دکتر احمد به‌پژوه (استادیاروان‌شناسی دانشگاه تهران)

دکتر عباسعلی حسین خانزاده (استادیاروان‌شناسی دانشگاه گیلان)

باهمکاری: روح‌اله حسینی (کارشناس ارشد روان‌شناسی)

این کتاب، ترجمه شده است:

Assessment of Couples and Families
Contemporary and Cutting-Edge Strategies

آماده‌سازی: اداره آموزش اولیا

دفتر برنامه‌ریزی انجمن‌های مدارس، آموزش خانواده، دوره اولیا

ویراستار ادبی: حمیرا ربیعی حروف چینی: مونا رهنما

طراح جلد: محمد حسن معماری

امور چاپ و توزیع: اداره امور اجرایی

چاپ اول: بهار ۱۳۸۸ چاپ دوم: بهار ۱۳۹۳ - ۱۰۰۰ جلد

چاپ و صحافی: آزاده شابک: ۵-۲۴۴-۴۵۱-۹۶۴-۹۷۸ قیمت: ۱۵۰۰۰ ریال

کلیه‌ی حقوق محفوظ است

تهران، خیابان سپهبد قمری، نبش خیابان سمیه، ساختمان زنده‌یاد علاقه‌مندان - طبقه دهم

کد پستی: ۵۸۱۱۱۱ - ۱۵۹۹۹ - صندوق پستی: ۹۴۴ - ۱۳۱۴۵ تلفن: ۸۲۳۸۴۲۶۶ - ۸۲۲۸۱۱۱۱

سازمان مدارس غیر دولتی، توسعه مشارکت‌های مردمی و خانواده

فروشگاه مرکزی: خیابان قدس، ابتدای خیابان طالقانی، شماره‌ی ۱۱۹

تلفن ۸۸۹۵۸۱۷۹ نامبر ۸۸۹۵۸۱۹۰

Web Site: WWW.medu.ir

فهرست

۱۷	..... سخن نویسی
۱۹	..... پیش‌گفتار، ترمیم
۲۴	..... معرفی نویسنده
۲۷	..... دیباچه
۲۸	..... پیش‌درآمد
۳۲	..... مقدمه

بخش اول: روحیات و مدل‌های اساسی

۳۵	..... فصل اول: خانواده‌سنجی: مقدمه و فرآیندی، لین استری
۳۵	..... واقعیت حرفه باقینی امروز
۳۶	..... از فردسنجی تا خانواده‌سنجی
۳۸	..... دیدگاه‌های گوناگون خانواده‌سنجی در برنامه آموزش خانواده
۴۰	..... خانواده‌سنجی، قصه‌درمانی و درمان مبتنی بر سازه‌گرایی
۴۱	..... محتوا و ساختار فصل‌های بعدی
۴۳	..... اعتبار و روایی: مروری مختصر
۴۵	..... اعتبار
۴۷	..... روایی
۵۰	..... نتیجه‌گیری
۵۱	..... منابع

۵۳	..... فصل دوم: مدل‌ها و مسائل در خانواده‌سنجی، جیمز بری
۵۵	..... خانواده چیست؟ خانواده سالم کدام است؟
۵۸	..... ویژگی‌های کارکرد خانواده

۶۴	عوامل مؤثر بر مشاهدات کارکرد خانواده.....
۶۶	مسائل موجود در خانواده‌سنجی.....
۷۱	روش‌های خودگزارشی.....
۷۲	روش‌های مشاهده‌ای.....
۷۵	نتیجه‌گیری: کاربردهای بالینی خانواده‌سنجی.....
۷۷	منابع.....

بخش دوم: راهبردهای عمومی

فصل سوم: راهبردهای کیفی در سنجش خانواده‌ها و زوجها،

۸۹	مارین دالی و رابرت چنیل.....
۹۲	راهبردهای کیفی.....
۹۲	۱- مشاهده ساختار، سلسله مراتب و تعاملات.....
۹۳	اجرا و کاربرد سنجش مشاهده‌ای: ساختار، سلسله مراتب و تعاملات.....
۹۶	مثال موردی.....
۹۷	مصاحبه.....
۹۷	۲- مصاحبه تشخیصی.....
۹۹	کاربرد مصاحبه تشخیصی با زوجها و خانواده‌ها.....
۱۰۱	مثال موردی.....
۱۰۳	۳- مصاحبه مداخله‌ای.....
۱۰۴	کاربرد مصاحبه مداخله‌ای با زوجها و خانواده‌ها.....
۱۱۰	۴- مصاحبه دل‌بستگی بزرگسال.....
۱۱۲	کاربرد مصاحبه دل‌بستگی بزرگسال در زوج‌درمانی و خانواده‌درمانی.....
۱۱۴	مثال موردی.....
۱۱۵	روش‌های گرافیکی.....
۱۱۵	۵- ژنوگرام.....
۱۱۷	کاربرد ژنوگرام در زوج‌درمانی و خانواده‌درمانی.....
۱۱۹	مثال موردی.....
۱۲۲	روش‌های خلاق و مبتنی بر استعاره.....
۱۲۲	۶- روش فراخوانی استعاره زالتمن.....
۱۲۴	اجرا و کاربرد روش فراخوانی استعاره زالتمن با خانواده‌ها.....
۱۲۶	تفاهم‌نامه‌ای برای کاربرد راهبردهای سنجش کیفی با زوجها و خانواده‌ها.....
۱۲۹	مثال موردی گسترده.....

نتیجه گیری ۱۳۵

منابع ۱۳۶

فصل چهارم : استفاده مؤثر از آزمون های روان شناختی در سنجش خانواده ها

۱۴۳ ..... و زوج ها، رادنی نرس و لن اسپری

۱۴۴ ..... پرسش نامه شخصیت چندوجهی مینه سوتا (ویرایش دوم):

۱۴۴ ..... سبک های گمانه ها، خفیات و انواع زوج ها

۱۴۶ ..... استفاده از پرسش نامه شخصیت چندوجهی مینه سوتا با زوج ها

۱۴۷ ..... طیف بندی پنج دسته ای زوج های طالب درمان

تفسیر پرسش نامه شخصیت چندوجهی مینه سوتا:

۱۵۴ ..... زوج هایی که در بیرون از پنج دسته بندی قرار می گیرند

۲- پرسش نامه برای سنجش محور میون (ویرایش سوم):

۱۵۵ ..... سنجش سبک های ارتباطی شخصیت مربوط به سبک های ارتباطی

۱۵۷ ..... بسته از پرسش نامه های چند محوری میون با زوج ها

۱۵۷ ..... فرایند تحلیل زوج ها در پرسش نامه بالینی چند محوری میون

۱۵۸ ..... الگوهای مشخصه ارتباطی زوج ها در پرسش نامه بالینی چند محوری میون

۳- کاربرد آزمون رورشاخ برای خانواده ها

۱۶۶ ..... استفاده از آزمون رورشاخ با خانواده ها

۱۶۸ ..... استفاده از آزمون نقاشی خانواده جنسی: نشانه های بیش روابط خانوادگی

۱۷۰ ..... استفاده از آزمون نقاشی خانواده جنسی با خانواده ها

۱۷۲ ..... تفاهم نامه ای برای استفاده از آزمون ها با زوج ها و خانواده ها

۱۷۵ ..... مثال موردی

۱۷۹ ..... نتیجه گیری

۱۸۴ ..... منابع

۱۸۵

فصل پنجم: سنجش مشاهده ای زوج ها و خانواده ها، رابرت هامپسون و رابرت بیورز

۱۹۰ ..... ۱- مقیاس های تعاملی بیورز: قابلیت و سبک

۱۹۲ ..... مدل نظام های بیورز

۱۹۴ ..... مقیاس های ارزیابی

۱۹۶ ..... استفاده از مقیاس های تعاملی بیورز با خانواده ها و زوج ها

۲۰۱ ..... ۲- مقیاس ارزیابی بالینی مدل مک مستر

۲۰۳ ..... استفاده از مقیاس ارزیابی بالینی مدل مک مستر

۲۰۶ ..... ۳- مقیاس ارزیابی بالینی مدل سیرکمپلکس

استفاده از مقیاس ارزیابی بالینی سیرکمپلکس با زوجها و خانواده‌ها ۲۰۸

۴- مقیاس سنجش کلی کارکرد ارتباطی ۲۰۹

استفاده از مقیاس سنجش کلی کارکرد ارتباطی با زوجها و خانواده‌ها ۲۱۲

تفاهم‌نامه‌ای برای استفاده از سنجش مشاهده‌ای با زوجها و خانواده‌ها ۲۱۵

مثال‌های موردی ۲۱۸

نتیجه‌گیری ۲۲۶

منابع ۲۲۸

فصل هشتم: سنجش پیامدهای بالینی با زوجها و خانواده‌ها، لن اسپری ۲۳۳

متخصصان بالینی، خانواده‌درمانی و اندازه‌گیری پیامدها ۲۳۴

انواع تصمیم‌گیری پیامدها و ارزش بالینی آنها ۲۳۵

پیامدهای بالینی افراد زوجها و خانواده‌ها ۲۳۸

مقیاس‌های پیامد بالینی برای خانواده‌ها ۲۴۰

۱- سنجش کلی کارکرد ارتباطی ۲۴۰

۲- سنجش نظام‌مند محیط خانوادگی ۲۴۱

۳- پرسش‌نامه خودگزارشی خانواده ۲۴۲

مقیاس‌های پیامد بالینی برای زوجها ۲۴۳

۴- مقیاس سازگاری دوگانه ۲۴۴

۵- پرسش‌نامه رضایت زناشویی (بازنگری شده) ۲۴۵

تفاهم‌نامه‌ای برای به‌کارگیری روش سنجش سیستم ۲۴۷

مثال موردی ۲۴۸

نتیجه‌گیری ۲۵۵

منابع ۲۵۷

بخش سوم: کاربردهای خاص

فصل هفتم: سنجش زوجها: راهبردها و پرسش‌نامه‌ها،

دنیس یاگروزی و لن اسپری ۲۶۳

مقیاس‌های خودگزارشی متداول برای زوجها ۲۶۵

۱- آزمون سازگاری زناشویی لاک-والاس ۲۶۵

۲- مقیاس سازگاری دوگانه ۲۶۷

۳- پرسش‌نامه تغییرات مطلوب و موانع ارتباطی همسر ۲۶۹

۴- مقیاس عدم عاطفه زناشویی ۲۷۱

۲۷۳	۵- مقیاس راهکارهای تعارض
۲۷۵	۶- پرسش‌نامه زمینه‌های تغییر
۲۷۷	۷- پرسش‌نامه رضایت زناشویی (بازنگری شده)
۲۸۰	۸- مقیاس پیری پر (برنامه ارزیابی فردی و رابطه پیش از ازدواج)، مقیاس پیری پر (ازدواج زوج‌های دارای فرزند)، مقیاس پیری پر (زندگی کردن بدون ازدواج) و مقیاس ارزیابی انتقال از سن بلوغ
۲۸۳	۹- مقیاس اتریچ (غنی‌سازی امور مربوط به روابط، ارتباط و شادکامی)
۲۸۵	۱۰- زمینه‌یابی نیازهای صمیمیت
۲۸۷	۱۱- پرسش‌نامه تمایل جنسی
۲۹۲	تفاهم‌نامه برای انتخاب ابزارهای سنجش
۲۹۴	مثال موردی
۲۹۹	ضمیمه: مصاحبه با سید بزرگسال
۳۰۱	منابع
۳۰۷	فصل هشتم: سنجش کودک و نوجوان: راهبردها و پرسش‌نامه‌ها، لینک بینگ‌لینگ
۳۰۸	مسائل و چالش‌های سنجش کودکان
۳۱۱	مقیاس‌های خودگزارشی خانوادگی برای اعضای ده سال و بالاتر
۳۱۱	۱- سنجش نظام‌مند محیط خانواده
۳۱۵	۲- خودسنجی سنجش کلی کارکرد ارتباطی برای خانواده‌ها
۳۱۸	۳- مقیاس‌های ارزیابی سازش‌پذیری و انسجام خانوادگی (سومین ویرایش)
۳۲۰	۴- پرسش‌نامه خودگزارشی خانواده بیورز
۳۲۲	۵- ابزار خانواده‌سنجی مک‌مستر
۳۲۵	مقیاس‌های خودگزارشی خانوادگی برای اعضای زیر ده سال
۳۲۵	۶- کارت‌های سنجش نظام‌مند محیط خانواده
۳۲۷	۷- ابزار خودگزارشی سنجش کلی کارکرد ارتباطی برای خانواده‌ها
۳۲۹	۸- آزمون نقاشی خانواده جنبشی
۳۳۰	روش‌های ذهنی خانواده‌سنجی
۳۳۱	۹- ژنوگرام خانواده
۳۳۴	راهبردهای استفاده از نتایج سنجش
۳۳۶	تفاهم‌نامه‌ای برای خانواده‌سنجی
۳۳۷	مثال موردی
۳۴۱	نتیجه‌گیری
۳۴۲	منابع

فصل نهم: سنجش حضانت کودک و طلاق: راهبردها و پرسش‌نامه‌ها،

۳۴۷	..... سیلویا فرناندز و اسلوان و شینسکی
۳۴۸	..... مسائل و چالش‌های سنجش حضانت کودک و طلاق
۳۵۱	..... ابزارها
۳۵۱	..... ۱- زمینه‌یابی مهارت‌های آگاهی والدینی
۳۵۳	..... ۲- شاخص تنیدگی فرزندپروری
۳۵۵	..... ۳- فهرست بررسی رفتار کودک
۳۵۷	..... ۴- نگاه سنجش رفتار کودکان
۳۵۹	..... پرسش‌نامه بالینی نوجوان میلون
۳۶۱	..... ۶- پرسش‌نامه ابراز خشم حالت-خصلت
۳۶۳	..... ۷- پرسش‌نامه والد-کودک
۳۶۵	..... ۸- مقیاس نارسایی رفتار پرورکس
۳۶۶	..... ۹- گزارش تجربه فرزندپروری
۳۶۸	..... ۱۰- فرم گزارش معلم
۳۷۰	..... ۱۱- پرسش‌نامه تعارض در تربیت
۳۷۲	..... ۱۲- مقیاس پرورش والدین
۳۷۳	..... ۱۳- ابزار پیوند والدین
۳۷۴	..... تفاهم‌نامه‌ای برای استفاده از نتایج
۳۷۵	..... مثال موردی
۳۸۴	..... نتیجه‌گیری
۳۸۴	..... منابع

فصل دهم: سوء استفاده از کودک و خانواده سنجی: راهبردها و پرسش‌نامه‌ها،

۳۸۷	..... ویلیام فریدریش، ارنا افسون و لیزا کونلی
۳۸۷	..... هدف سنجش
۳۸۸	..... پیچیدگی‌های سنجش
۳۹۵	..... محدودیت‌های سنجش
۳۹۶	..... انتخاب ابزارها
۳۹۷	..... مقیاس‌های گزارش والدین، مراقب و معلم
۳۹۷	..... ۱- فهرست بررسی رفتار کودک و مقیاس‌های مرتبط
۴۰۰	..... ۲- پرسش‌نامه رفتار جنسی کودک
۴۰۳	..... ۳- فهرست بررسی گسستگی کودک
۴۰۶	..... ۴- مقیاس درماندگی عاطفی کودکان

۴۰۹ ..... ۵- شاخص تنیدگی فرزندپروری

۴۱۲ ..... ۶- پرسش‌نامه سوء استفاده بالقوه از کودک

۴۱۴ ..... ۷- مقیاس راهکارهای تعارض والدین - کودک

۴۱۷ ..... مقیاس‌های خودگزارشی کودک

۴۱۷ ..... ۸- فهرست بررسی نشانه ضربه عاطفی برای کودکان

۴۲۰ ..... شاخص واکنش اختلال تنیدگی پس‌ضربه‌ای کودکان

۴۲۳ ..... ۹- مقیاس تاثیر رویدادهای ضربه‌آمیز کودکان (بازنگری شده)

۴۲۶ ..... ۱۰- مقیاس تاثیر رویدادها

۴۲۹ ..... ۱۱- مقیاس واکنش کودکان نسبت به رویدادهای ضربه‌آمیز

۴۲۹ ..... مقیاس‌های اضطرابی

۴۳۰ ..... ۱۳- پرسش‌نامه افسردگی بک (ویرایش دوم)

۴۳۲ ..... ۱۴- پرسش‌نامه تنیدگی کودکان

۴۳۴ ..... ابزارهای گسسته

۴۳۴ ..... ۱۵- مقیاس تحریک گسسته نوجوان

۴۳۶ ..... ابزارهای اضطراب

۴۳۶ ..... ۱۶- مقیاس اضطراب چندبعدی برای کودکان

تفاهم‌نامه‌ای برای استفاده از آزمون موردی که کودک با ضربه عاطفی،
سوء استفاده و یا بدرفتاری مواجه است

۴۳۸ ..... مثال موردی

۴۳۹ ..... استفاده درست و نادرست از آزمون‌ها

۴۴۷ ..... سنجش و برنامه‌ریزی درمان

۴۵۰ ..... منابع

۴۵۱ ..... -

بخش چهارم: یافته‌های جدید و چشم‌انداز آینده

۴۶۵ ..... فصل یازدهم: خانواده سنجی: چشم‌اندازهای کنونی و آینده، لوسیانو

۴۶۶ ..... وضعیت کنونی در روش‌های سنجش زوج‌ها و خانواده‌ها

۴۶۶ ..... پیوندهای ناکافی با نظریه یا مدل‌های نظری

۴۷۱ ..... پیوندهای نامناسب بین ارزیابی و مداخله

۴۷۲ ..... راه‌حل‌های احتمالی برای ویژگی‌های مورد نظر

۴۸۱ ..... راه‌حل‌ها و ابعاد

۴۸۲ ..... پاسخ نویسندگان کتاب به نظرات لایبیت

- ۴۸۲..... پاسخ مارین دافی و رونالد چنیل (نویسندگان فصل سوم)
- ۴۸۴..... پاسخ لاییت
- ۴۸۵..... پاسخ سیلویا فرناندز و اسلوان وشینسکی (نویسندگان فصل نهم)
- ۴۸۷..... پاسخ لاییت
- ۴۸۸..... پاسخ دنیس باگاروزی (نویسنده فصل هفتم)
- ۴۸۸..... پاسخ لاییت
- ۴۹۰..... پاسخ لینل بیتگلینگ (نویسنده فصل هشتم)
- ۴۹۱..... پاسخ لاییت
- ۴۹۲..... پاسخ وایم قردریش، ارنا الافسون ولیزا کونلی (نویسندگان فصل دهم)
- ۴۹۳..... پاسخ لاییت
- ۴۹۵..... پاسخ رابرت میس و رابرت بیورز (نویسندگان فصل پنجم)
- ۴۹۸..... پاسخ لاییت
- ۴۹۹..... نتیجه گیری
- ۵۰۰..... منابع
- ۵۰۷..... واژه نامه انگلیسی - فارسی

www.ketab.ir

فهرست جدول‌ها

- جدول ۱-۱ چارچوبی برای توصیف ابزارها ۴۴
- جدول ۱-۲ مقیاس‌های کیفی در سنجش خانواده‌ها و زوجها ۱۳۱
- جدول ۱-۳ مقیاس‌های روان‌شناختی استاندارد برای سنجش خانواده‌ها و زوجها... ۱۷۴
- جدول ۱-۴ سنجش شیوه‌های خانواده‌ها و زوجها ۲۲۷
- جدول ۱-۵ بازمینی نمرات جلسه‌های پرسش‌نامه رضایت زناشویی برای هر
جلسه مشترک در ارتباط با مسائل موردی ۲۵۳
- جدول ۱-۶ نمرات سنجش کلی کارکرد ارتباط و بازمینی نمرات
جلسه‌های مشترک ۲۵۴
- جدول ۱-۷ راهنمای منابع برای ابزارهای سنجش پیامدهای بالینی
با خانواده‌ها و زوجها ۲۵۶
- جدول ۱-۸ مقیاس‌های خودگزارشی برای زوجها و خانواده‌ها ۲۸۹
- جدول ۱-۹ پرسش‌نامه‌های سنجش کودک و خانواده ۳۳۲
- جدول ۱-۱۰ پرسش‌نامه‌های سنجش حضانت کودک و طلاق ۳۷۶
- جدول ۱-۱۱ پرسشی‌نامه‌های مربوط به سوء استفاده از کودک و خانواده‌سنجی ۴۵۲
- جدول ۱-۱۲ خلاصه‌ای از راهبردهایی برای ارزیابی نظریه اجتماعی شدن
شخصیت در روابط صمیمی و دیگر موقعیت‌ها ۴۷۵

فهرست مقیاس‌ها

- ۱- مشاهده ساختار، سلسله مراتب و تعاملات ۹۲
- ۲- مصاحبه تشخیصی ۹۷
- ۳- مصاحبه مداخذهای ۱۰۳
- ۴- مصاحبه بلبستگی بزرگسال ۱۱۰
- ۵- زئوگرم ۱۱۵
- ۶- روش فرخنده استرزه زالتمن ۱۲۲
- ۷- پرسش‌نامه کیفیت رابطه‌های زوجی مینه‌سوتا (ویرایش دوم) ۱۴۴
- ۸- پرسش‌نامه بالینی مدل جورنیلون (ویرایش سوم) ۱۵۵
- ۹- آزمون رورشاخ ۱۶۶
- ۱۰- آزمون نقاشی خانواده جنبشی ۱۷۰
- ۱۱- مقیاس‌های تعاملی بیورز: قابلیت و سادگی ۱۹۰
- ۱۲- مقیاس ارزیابی بالینی مدل مک‌مستر ۲۰۱
- ۱۳- مقیاس ارزیابی بالینی مدل سیرکمپلکس ۲۰۶
- ۱۴- مقیاس سنجش کلی کارکرد ارتباطی ۲۰۹
- ۱۵- سنجش کلی کارکرد ارتباطی ۲۴۰
- ۱۶- سنجش نظام‌مند محیط خانواده ۲۴۱
- ۱۷- پرسش‌نامه خودگزارشی خانواده ۲۴۲
- ۱۸- مقیاس سازگاری دوگانه ۲۴۴
- ۱۹- پرسش‌نامه رضایت زناشویی (بازنگری شده) ۲۴۵
- ۲۰- آزمون سازگاری زناشویی لاک - والاس ۲۶۵
- ۲۱- مقیاس سازگاری دوگانه ۲۶۷
- ۲۲- پرسش‌نامه تغییرات مطلوب و موانع ارتباطی همسر ۲۶۹
- ۲۳- مقیاس عدم عاطفه زناشویی ۲۷۱

- ۲۷۳-۲۴- مقیاس راهکارهای تعارض.....
- ۲۷۵-۲۵- پرسش‌نامه زمینه‌های تغییر.....
- ۲۷۷-۲۶- پرسش‌نامه رضایت زناشویی (بازنگری شده).....
- ۲۷- مقیاس پیری بر (برنامه ارزیابی فردی و رابطه پیش از ازدواج).
 مقیاس پیری (ازدواج زوج‌های دارای فرزند).
- ۲۸۰- مقیاس پیری (زندگی کردن بدون ازدواج) و مقیاس ارزیابی انتقال از سن بلوغ.....
- ۲۸۲-۲۸- مقیاس انریخ (غنی‌سازی امور مربوط به روابط، ارتباط و شادکامی).....
- ۲۸۵-۲۹- زمینه‌یابی نیازهای صمیمیت.....
- ۲۸۷-۳۰- پرسش‌نامه نیازهای صمیمیت.....
- ۳۱- سنجش نظام‌سنجی خودگردان.....
- ۳۱۵-۳۲- خودسنجی سنجش کلی که ارتباطی برای خانواده‌ها.....
- ۳۱۸-۳۳- مقیاس‌های ارزیابی سازش پیری از جام خانواده (سومین ویرایش).....
- ۳۲۰-۳۴- پرسش‌نامه خودگزارشی خانواده.....
- ۳۲۲-۳۵- ابزار خانواده‌سنجی مک‌مستر.....
- ۳۲۵-۳۶- کارتون‌های سنجش نظام‌مند محیط خانواده.....
- ۳۲۷-۳۷- ابزار خودگزارشی سنجش کلی کارکرد ارتباطی بین خانواده‌ها.....
- ۳۲۹-۳۸- آزمون نقاشی خانواده جنیشی.....
- ۳۳۱-۳۹- ژنوگرام خانواده.....
- ۳۵۱-۴۰- زمینه‌یابی مهارت‌های آگاهی والدینی.....
- ۳۵۳-۴۱- شاخص تنیدگی فرزندپروری.....
- ۳۵۵-۴۲- فهرست بررسی رفتار کودک.....
- ۳۵۷-۴۳- نظام سنجش رفتار کودکان.....
- ۳۵۹-۴۴- پرسش‌نامه بالینی نوجوان میلون.....
- ۳۶۱-۴۵- پرسش‌نامه ابزار خشم حالت- خصلت.....
- ۳۶۳-۴۶- پرسش‌نامه رابطه والد-کودک.....

- ۳۶۵..... ۴۷- مقیاس ارزیابی رفتار بورکس
- ۳۶۶..... ۴۸- گزارش تجربه‌های فرزندپروری
- ۳۶۸..... ۴۹- فرم گزارش معلم
- ۳۷۰..... ۵۰- پرسش‌نامه تعارض در ارتباط
- ۳۷۲..... ۵۱- مقیاس پرورش والدین
- ۳۷۳..... ۵۲- گزارش بوند والدین
- ۳۹۷..... ۵۳- فهرست بررسی رفتار کودک و مقیاس‌های مرتبط
- ۴۰۰..... ۵۴- پرسش‌نامه رفتار جنسی کودک
- ۴۰۳..... ۵۵- فهرست بررسی تنیدگی کودک
- ۴۰۶..... ۵۶- مقیاس درمانگر عاطفی کودکان
- ۴۰۹..... ۵۷- شاخص تنیدگی فرزندپروری
- ۴۱۲..... ۵۸- پرسش‌نامه سوء استفاده با توجه به کودک
- ۴۱۴..... ۵۹- مقیاس راهکارهای تعارض والدین
- ۴۱۷..... ۶۰- مقیاس‌های خودگزارشی کودک
- ۴۱۷..... ۶۱- فهرست بررسی نشانه ضربه عاطفی برای کودکان
- ۴۲۰..... ۶۲- شاخص واکنش اختلال تنیدگی پس‌ضربه‌ای کودکان
- ۴۲۳..... ۶۳- مقیاس تأثیر رویدادهای ضربه‌آمیز کودکان (بازنگری شده)
- ۴۲۶..... ۶۴- مقیاس تأثیر رویدادها
- ۴۲۹..... ۶۵- مقیاس واکنش کودکان نسبت به رویدادهای ضربه‌آمیز
- ۴۲۹..... ۶۶- مقیاس‌های افسردگی
- ۴۳۰..... ۶۷- پرسش‌نامه افسردگی بک (ویرایش دوم)
- ۴۳۲..... ۶۸- پرسش‌نامه افسردگی کودکان
- ۴۳۴..... ۶۹- مقیاس تجربیات گسستگی نوجوان
- ۴۳۶..... ۷۰- مقیاس اضطراب چند بعدی برای کودکان

در عصر حاضر، بررسی و تحقیق پیرامون خانواده و مسائل مربوط به آن از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. در این راستا، همه صاحب‌نظران، پژوهشگران و محققان مسائل اجتماعی، بخصوص آنهایی که در مورد خانواده مطالعه و پژوهش می‌کنند، اذعان دارند که به دلیل تأثیرگذاری خانواده در سعادت یا شقاوت جامعه، افراد آن، پرداختن به این موضوع باید در اولویت کارهای یک نظام آموزشی قرار گیرد.

خانواده، به عنوان نهادی که چک‌ترین نهاد اجتماعی بر همهٔ رکان اجتماع تأثیر می‌گذارد، خانواده‌ای که اعضای آن از نشاط، دانش، تعهد، تخصص، احساس مسئولیت، خلاقیت، سلامت، سعادت، آرامش، خودباوری و خداباوری، حس نوع‌دوستی و خصوصیت‌های مثبت دیگر برخوردارند، این زمینه را فراهم می‌کند تا جامعه‌ای که این افراد در آن زندگی می‌کنند و به دنبال پیشرفت، سربلندی و سرفراز گردند و راه پیشرفت و تعالی را تا اوج قله‌های افتخار و استقامت کامل طی کنند.

امروزه، در میان انواع شناخت‌ها و دانش‌هایی که باید در بارهٔ خانواده و اعضای آن وجود داشته باشد، مباحث مربوط به سنجش خانواده از نظر اهمیت بسیار مهمی برخوردار است. ارزش و اهمیت این مسئله به قدری است که در بسیاری از جوامع کنونی، سرفصل‌های مربوط به روان‌شناسی و روان‌سنجی خانواده و به عبارت دیگر، سنجش خانواده را در ردیف یکی از حوزه‌های تخصصی مورد بررسی قرار می‌دهند و برای دستیابی به نتایج فعالیت‌هایی که در این عرصه صورت می‌گیرد، کارگاه‌های مختلف سنجش خانواده، با حضور متخصصان ایجاد می‌گردد.

در حال حاضر، دامنه فعالیت‌هایی که در موضوع سنجش خانواده انجام می‌شود، بسیار گسترده است. در این رابطه ذکر این نکته لازم است که علاوه بر حساس بودن موضوع سنجش خانواده، باید آن دسته از افرادی که پیرامون این موضوع مهم فعالیت می‌کنند، با بهره‌گیری از راهبردهای لازم و مناسب و در نظر گرفتن همه جوانب، به سنجش خانواده بپردازند و با آگاهی کامل، ضمن تمهید مقدمات، مراحل مختلف کار را به صورت دقیق و جامع پیگیری، و مورد سنجش قرار دهند و نتایج آن را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند تا اثربخشی همه اقداماتی که برای سنجش خانواده انجام شده به صورت روشن مشخص گردد.

ویژگی این کتاب صرف‌نظر از تخصصی بودن محتوا، که آن هم برحسب نوع موضوع ضروری می‌باشد، آن است که با توجه به کمبود منابع مفید در حوزه مسائل مربوط به خانواده سنجش، همچنین راهکارها و راهبردهای نوین ارائه شده در آن، می‌تواند به‌عنوان یک منبع کاربردی کم‌نظیر مورد استفاده و مطالعه علاقه‌مندان قرار گیرد.

انتشارات انجمن اولیا و مربیان

WWW.KETABIR

پیش‌گفتار مترجم

پیش‌سخن این کتاب را با شکر و سپاس فراوان و حمد و ثنای بی‌پایان به درگاه حضرت بنی‌سوفیق ترجمه کامل کتاب خانواده‌سنجی: راهبردهای نوین در سنجش خانواده‌سنجی یکی از کاربردی‌ترین کتاب مرجع در حوزه روان‌سنجی خانواده را به اینجانبان هم‌کارانم عطا فرموده است، آغاز می‌کنم.

بی‌شک خانواده، نخستین و مهم‌ترین آموزشگاه و پرورشگاه انسان محسوب می‌شود و یکی از نهادهای اصلی و اساسی هر جامعه‌ای به شمار می‌آید. از این رو، می‌توان گفت که هر گونه شناخت و دانش درباره خانواده و پیرامون خانواده، مانند روان‌شناسی خانواده، روان‌سنجی خانواده، مشاوره خانواده و آموزش خانواده و علوم وابسته به آن از تقدس و اهمیت خاصی برخوردار است.

از این رو، در دهه‌های گذشته تغییرات عمده‌ای در سنجش بالینی از توجه انحصاری به سنجش ویژگی‌های فردی (مانند، نشانه‌ها و...) به آسیب دیده) به توجه بیشتر بر اهمیت اینکه چگونه ویژگی‌های خانواده، الگوهای ارتباطی و کارکرد خانواده بر نگرش، رفتار و سطوح کارکرد یک فرد تأثیر می‌گذارد، پدید آمده است. این تغییر تفکر دلایل زیادی دارد. با وجود این، یک دلیل عمده، این است که یک فرد از منظومه‌ای که محل رشد و آسیب‌شناسی اوست، یعنی خانواده، غیر قابل تفکیک می‌باشد.

در قرن بیست‌ویکم می‌توان ادعا کرد که آزمونگری تشخیصی و روان‌سنجی خانواده، تا حدی یک حوزه تخصصی نوین به شمار می‌رود. از این رو، اندازه‌گیری، ارزیابی و سنجش نظام‌مند خانواده‌ها و زوجها یک ضرورت حیاتی تلقی می‌شود.

هرمشاور یا روان‌شناسی باید آگاهانه، ابزار یا مقیاسی را برای سنجش پیش از درمان، هنگام درمان و ارزیابی پیامدهای پس از درمان به منظور ارتقای کیفیت روابط زناشویی و ارتباطی اعضای خانواده به کار برد و برنامه‌های مداخله‌گرانه، لازم است به لحاظ منطقی از نظریه یا مدل خاصی تبعیت کند.

شناخت‌شناسی سنتی و نامنظم که اساس مدل پزشکی است، در حال حاضر، بر تلفیق مشاهدات عینی متخصص بالینی و پویایی‌های فردی تأکید دارد. همچنین ساختار استقاسی نظام‌مند که اساس تفکر نظام‌های خانواده است، بر کل نظام خانواده، مانند پویایی‌های منطقی متمرکز است. تشخیص، در سنجش نظام‌مند، به جای اینکه صرفاً بر صلاحیت‌های تشخیصی و نشانه‌های فردی تأکید کند، بر مشاهده متخصص بالینی و استنباط کلیت ارتباطی، الگوها و مدل‌ها متکی است. کوتاه سخن اینکه، در فرایند درمان نظام‌مند، تشخیص مناسب یک فرد، باید الزاماً کل نظام خانواده او را مورد مطالعه قرار دهد.

بنابراین، نویسندگان کتاب خانواده‌شناسی تلاش کرده‌اند با زبانی عالمانه و کارشناسانه کلیه روش‌ها و مقیاس‌های تشخیصی و سنجش و نیز ابزارهای پژوهشی مربوط را؛ در این کتاب معرفی کنند و به نفع آنها بپردازند.

خوانندگان عزیز، به نیکی می‌دانند که در حوزه‌های خانواده‌درمانی، زوج‌درمانی، روان‌شناسی و مشاوره خانواده، آموزش خانواده و روان‌سنجی خانواده‌ها و زوج‌ها، کتاب‌های اندکی به زبان فارسی تألیف و ترجمه شده است. این رو، کتاب خانواده‌سنجی: روش‌های نوین در سنجش خانواده به شهید دکتر متخصصان و صاحب‌نظران در نوع خود، برجسته‌ترین، غنی‌ترین، مفیدترین، جامع‌ترین و نخستین کتاب مرجع برای استادان، دانشجویان، مدرسان، مشاوران و کارشناسان روان‌شناسی و آموزش خانواده قلمداد می‌شود.

کتاب حاضر، بیش از شصت مقیاس را در حوزه خانواده، طلاق، ازدواج، حضانت کودک و نظایر آن به‌طور کامل معرفی کرده است و راهنمای خوبی برای پژوهشگران و متخصصان بالینی، روان‌پزشکان، روان‌شناسان، مددکاران اجتماعی و مشاوران

به‌منظور اجرای برنامه‌های مداخله‌گرانه، پروژه‌های تحقیقاتی و پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها محسوب می‌شود.

شایان ذکر است که هنگام کاربرد و استفاده از هر کدام از مقیاس‌های معرفی شده در این کتاب مرجع، شایسته است به مناسب بودن و جامع بودن و هنجارهای فرهنگی و اعتقادی مقیاس مورد استفاده توجه ویژه مبذول شود و با احتیاط به تفسیر و تحلیل و نتیجه‌گیری یافته‌ها پرداخته شود.

کتاب مرجع، از یازده فصل تشکیل شده که هر فصل به تفصیل به موضوع خاصی پرداخته است.

فصل اول با عنوان **خانواده‌سنجی: مقدمه و فرآنگری** توسط دکتر لن اسپری نوشته شده است. دکتر اسپری در این فصل، روند آموزش متخصصان بالینی را مورد نقد قرار داده و بر اهمیت و ضرورت خانوادہ‌سنجی و شناخت‌شناسی نظام‌مند پویایی و کارکرد خانواده تأکید خاصی کرده است.

فصل دوم کتاب با عنوان **مدل‌ها و مسائل در خانوادہ‌سنجی** توسط دکتر جیمزبری نوشته شده است. نویسنده ضمن تعریف خانواده، معرفی انواع خانواده و ذکر ویژگی‌های خانوادہ سالم، بر این باور است که سنجش دقیق روابط و کارکرد خانواده، نقش مهمی را در فرایند ارزیابی پویا، تشخیص و درمان زوج‌ها، خانوادہ‌ها و فرزندان ایفا می‌کند.

فصل سوم کتاب، به راهبردهای کیفی در سنجش خانوادہ‌ها و زوج‌ها اختصاص دارد. نویسنده در این فصل به اهمیت راهبردهای کیفی به‌شمار آشکارسازی و شفاف‌سازی افکار، احساسات و باورهای اعضای خانوادہ در قالب واکنش، تصاویر، نمودارها، نقاشی‌ها، مشاهدات و داستان‌ها اشاره می‌کند. در این فصل، روش‌های مشاهده، مصاحبه و نظایر آن معرفی شده است.

فصل چهارم، به استفاده مؤثر از آزمون‌های روان‌شناختی برای سنجش خانوادہ‌ها و زوج‌ها، پرداخته و چهار آزمون شناخته شده را از نظر نوع ابزار، مخاطبان مورد نظر، سهولت و زمان اجرا، شیوہ نمره‌گذاری، اعتبار، روایی و در دسترس بودن

معرفی کرده است. افزون بر این، در این فصل طبقه‌بندی و تیپ‌شناسی زوجها مورد توجه قرار گرفته است.

فصل پنجم، با عنوان سنجش مشاهده‌ای زوجها و خانواده‌ها، به شناخت انسان از طریق مشاهده، به‌عنوان قدیمی‌ترین ابزار سنجش رفتار انسان، اختصاص دارد. در این فصل، چندین مقیاس مشهور، به‌منظور شناسایی انواع خانواده‌ها و ارزیابی بالینی رفتارهای تعاملی میان زوجها و اعضای خانواده، توصیف شده است. **ریسنده فصل ششم، با عنوان سنجش پیامدهای بالینی با زوجها و خانواده‌ها، به سیم‌اندازی‌گیری پیامدها، مدیریت پیامدهای بالینی، اثربخشی درمانی، کارایی درمانی، برده‌مانی در فرایند خانواده‌درمانی و زوج‌درمانی را مورد بحث قرار داده و پنج مقیاس معرفی کرده است.**

نویسندگان فصل هفتم با عنوان سنجش زوجها: راهبردها و پرسش‌نامه‌ها، بر این باورند که آزمونگری تشخیصی خانواده، حیطة فراموش شده‌ای از تخصص‌ها، در زمان حاضر است. این فصل، برده‌مانی از طریق مقیاس‌های خودگزارشی برای اندازه‌گیری کیفیت زناشویی و روابط زوجها را توصیف کرده است.

فصل هشتم، به سنجش کودک و خانواده‌ها: راهبردها و پرسش‌نامه‌ها، اختصاص دارد و داده‌های حاصل از روش‌های خودگزارشی را مورد چالش قرار داده و به معرفی نه مقیاس خودگزارشی پرداخته است.

فصل نهم، با عنوان سنجش حضانت کودک و طلاق: راهبردها و پرسش‌نامه‌ها، بر سنجش روابط والدین هنگام طلاق و کارکرد خانوادگی پس از طلاق و اهمیت حضانت و ملاقات کودک تمرکز کرده است. در این فصل نیز برده‌مانی مقیاس معرفی شده است.

فصل دهم، به سوء استفاده از کودک و خانواده‌سنجی: راهبردها و پرسشی‌نامه‌ها، پرداخته است. در عصر جهانی شدن، متأسفانه افراد و کودکان بسیاری قربانی خشونت خانوادگی و سوء استفاده جنسی و جسمی می‌شوند. از این رو، ضرورت شناسایی، تشخیص و سنجش درست این گونه افراد آسیب دیده و کودکانی که ضربه

عاطفی دیده‌اند، احساس می‌شود و نویسندگان این فصل، شانزده مقیاس، پرسش‌نامه و شاخص را معرفی کرده‌اند.

فصل یازدهم، با عنوان خانواده‌سنجی: چشم‌اندازهای کنونی و آینده توسط

آقای دکتر لوسیانو لاییت نوشته شده است. این فصل، نگاهی نقادانه به کلیه مباحث مطرح شده در کتاب دارد و خانواده‌درمانی و زوج‌درمانی و خانواده‌سنجی را مورد چالش قرار داده است.

سایان ذکر است که ارائه مثال‌های موردی در پایان هر فصل و معرفی جدیدترین منابع به مرجعیت و جامعیت علمی این کتاب نفیس افزوده است.

ذکر این نکته می‌باید که از لطف نیست که اینجانب در مقابل سنجش خانواده^۱ برابر نهادۀ خانواده‌سنجی را از ایستین بار قرار داده‌ام و امیدوارم ترجمه این کتاب، آغازی فرخنده برای رشد پژوهش‌هایی گسترده در این حوزه شود.

کتاب خانواده‌سنجی: اهمیت‌های نوین در سنجش خانواده را می‌توان به‌عنوان کتاب مرجع و کتاب درسی در رشته‌های تحصیلی کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری در رشته‌های تحصیلی گوناگون، مانند روان‌شناسی بالینی، روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی، روان‌شناسی سلامت، عملیات خانواده، مشاوره خانواده و نظایر آن مورد بهره‌برداری نظری و عملی قرار داد.

سخن آخر اینکه از خوانندگان گرامی، استادان محترم و دانشجویان عزیز متواضعانه درخواست می‌شود، با ارائه نظرها و پیشنهادهای بسیار غنای این کتاب بیفزایند.

دکتر احمد به‌پژو

دانشیار روان‌شناسی دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی،

دانشگاه تهران

معرفی نویسندگان

دکتر لن اسپری (Len Sperry, M.D., Ph.D.)، استاد مشاوره سلامت روان در دانشگاه آتلانتا، فریبدا و استاد بالینی روان‌پزشکی و پزشکی رفتاری در دانشکده پزشکی ویسکانسین است. او مؤلف کتاب‌های زوج‌های دارای اختلال، زوج‌های صمیمی، درمان مسائل زناشویی، تلفیق نظریه و فن‌آوری، خانواده درمانی، تضمین درمان کارآمد^۱، درمان کودکان با اختلال و زوج‌ها، تکنیک‌های خانواده‌درمانی: تلفیق و انطباق درمان است. او همچنین کتاب درمان تلفیقی و زیستی - روانی - اجتماعی: افزایش پیامدهای درمان با افراد و زوج‌ها تألیف کرده است. دکتر اسپری به‌عنوان عضو هیأت تحریریه چندین مجله علمی، مانند مجله خانواده و مجله آمریکایی خانواده درمانی خدمت می‌کند.

دکتر دنیس باگاروزی (Thomas A. Bagarozzi, Ph.D.) رئیس مشاوران منابع انسانی است. او مؤلف کتاب بهبودبخشی صمیمیت در اولیا و راهنمای متخصصان بالینی^۲ و سردبیر بخش تکنیک‌های اندازه‌گیری خانواده مجله آمریکایی خانواده درمانی است.

۱- این کتاب به زبان فارسی ترجمه شده است: جان کارلسون، لن اسپری وجودیت لويس (۱۹۹۶). خانواده درمانی: تضمین درمان کارآمد. ترجمه شکوه نوابی نژاد (۱۳۸۱). تهران: انتشارات انجمن اولیا و مربیان.
۲- این کتاب به زبان فارسی ترجمه شده است: دنیس باگاروزی (۲۰۰۱). بهبودبخشی صمیمیت در ازدواج. ترجمه محمد رضا رضازاده و سعید پورنقاش تهرانی (۱۳۸۷). تهران: انتشارات دانشگاه الزهراء.

دکتر رابرت بیورز (W. Robert Beavers, M.D.) مدیر مرکز مطالعات خانواده در دالاس و استاد بالینی روان‌پزشکی در دانشکده پزشکی دانشگاه جنوب غربی تکزاس است. رویکرد او نسبت به خانواده‌سنجی در کتاب خانواده‌های موفق: سنجش و مداخله توصیف شده است.

دکتر جیمز بری (James H. Bray, Ph.D.) دانشیار پزشکی خانواده و مدیر مرکز مشاوره خانواده در دانشکده پزشکی بایلور است. او در حوزه‌های طلاق، ازدواج مجدد و خانواده‌سنجی آثاری را منتشر کرده است.

دکتر رونالد چنیل (Ronald J. Chenail, Ph.D.) استاد خانواده درمانی در دانشگاه جنوب غربی و سردبیر *فلوریدا* است. او به‌عنوان عضو هیأت تحریریه در مجله درمان‌های نوین، مجله تحقیقات کیفی در روان‌شناسی و سردبیر برگزیده مجله زندگی و خانواده بالینی فعالیت می‌کند.

لیزا کانلی (Lisa Canally, M.A.) هماهنگ‌کننده پژوهش بالینی در مرکز مایرسون برای کودکان ایمن و مسئول مراقبت دوران کودکی در مرکز پزشکی بیمارستان کودکان سین‌سیناتی است. او همچنین هماهنگ‌کننده پروژه مرکز درمان آسیب‌هاست.

دکتر مارین دافی (Mary Green Duffy, Ph.D.) دانشیار و رئیس برنامه مشاوره در دانشگاه باری در میامی شورز، فلوریدا است. حوزه‌های مورد علاقه پژوهشی و بالینی او رویکردهای کیفی و کاربرد علوم اعصاب در خانواده‌درمانی نظام‌مند است.

دکتر سیلویا فرناندز (M. Sylvia Fernandez, Ph.D.) بسیار مشاوره در دانشگاه باری در میامی شورز، فلوریدا است. او مشاور تخصصی دارای مجوز، مشاور دوره دیده ملی و ناظر بالینی تأیید شده و مشاور مدرسه است.

دکتر ویلیام فردریش (William N. Friedrich, Ph.D.) استاد و مشاور بخش روان‌پزشکی و روان‌شناسی در درمانگاه مایو، روچستر، مینه‌سوتا و کارشناس روان‌شناسی بالینی و خانواده است. او آثار زیادی را درباره سنجش و درمان سوءاستفاده از کودک منتشر کرده است.

دکتر روبرت هامپسون (Robert B. Hampson, Ph. D.). دانشیار

روان‌شناسی در دانشگاه متودیست جنوبی و هماهنگ‌کننده پژوهش‌های مرکز مطالعات خانواده در دالاس تگزاس است. او مؤلف کتاب خانواده‌های موفق: سنجش و مداخله است.

دکتر لوسیانو لابییت (Luciano L'Abate, Ph.D.). استاد ممتاز

روان‌شناسی و رئیس دانشگاه ایالتی جورجیا است. او مؤلف کتاب‌های تمرین برای زندگی بهتر، سردبیر مجله روان‌شناسی خانواده و درمان (در دوره‌های اول و دوم) و مؤلف ارزیابی خانواده است.

دکتر راندر نیس (A. Rodney Nurse, Ph.D.). مدیر خدمات

روان‌شناختی خانواده نیپا بایر معاون انجمن‌های طلاق است. او مؤلف کتاب خانواده سنجی: استفاده مؤثر از ابزارهای تشخیصیت با زوجها و خانواده‌هاست.

دکتر ارنا اولافسون (Erna Olafson, Ph.D.). دانشیار روان‌پزشکی بالینی و

متخصص کودک در مرکز پزشکی بیمارستان کودکان سین‌سیناتی و دانشکده پزشکی دانشگاه سین‌سیناتی است. او آثار متعددی را درباره سنجش و درمان سوء استفاده از کودک منتشر کرده است.

اسلوآن وشینسکی (Sloane E. Veshinski, M.S.). مربی و مدیر مرکز

غنی‌سازی خانواده باری در دانشگاه باری است. او در حال حاضر دانشجوی دکتری و درمانگر خانواده و ازدواج و متخصص دوره دیده اعتیاد است.

دکتر لینل یینگ لینگ (Lynelle C. Yingling, Ph. D.). رئیس تحول

نظام‌های انسانی است. او مؤلف کتاب مرجع سنجش: استفاده از سنجش برای کارکرد ارتباطی می‌باشد.

دیباچه

در دنیای امروز، مراقبت از سلامت شهروندان، چه سلامت روانی و چه سلامت جسمانی، مسئولیتی الزامی و قانونی است. ما زمانی درمان را تجربه کردیم. اکنون که فعالیت‌های درمانی تکامل یافته است، ما دیگر نمی‌توانیم آن را تجربه کنیم؛ بلکه باید به پای آن در سطوح تخصصی قابل پذیرش عمل نماییم. ما دیگر نمی‌توانیم به دلیل اینکه فکر می‌کنیم انجام دادن امری درست است آن را در زمانی طولانی انجام دهیم. ما در مقابل مراجعان، شوراها، تخصصی، شرکت‌های بیمه و حتی نظام قانونی، مسئول و پاسخگو هستیم.

من برای آریانا بخشی تجربه بالینی خود از نظر فراهم کردن داده‌های عینی مورد سؤال واقع شده‌ام. من همی اوقات از این جملات استفاده می‌کردم «مراجعان برای درمان برگشتند. صورت‌هایشان را پرداختند، به دیگران ارجاع داده شدند. طلاق نگرفتند یا شاد به نظر می‌رسند.» این وضعیت دیگر کارایی ندارد.

کتاب مفید خانواده‌سنجی، راه‌های نوین سنجش خانواده، چگونگی درمان خانواده‌ها و زوجها را براساس سنجش آموزش می‌دهد. خوانندگان با راهبردها و پرسش‌نامه‌های مورد نیاز جهت مستندسازی که نشان به‌ویژه با راهبردهای سنجش متمرکز بر حضانت کودک، سوء استفاده از کودک، شرکت خانوادگی، طلاق و مشاجره زوجها آشنا می‌شوند. همچنین خوانندگان می‌توانند به سهولت با بررسی جدول‌های ارائه شده در پایان فصل‌های سوم تا دهم، با بیش از صد این سنجش آشنا شوند. این کتاب می‌تواند به سرعت، متخصصان بالینی را در سنجش و مستندسازی عوامل و پویایی‌های مربوط به خانواده یاری کند.

من از لن اسپری و همکارانش برای فراهم کردن اطلاعاتی که اکثر ما در آموزش تخصصی‌مان در دسترس نداشتیم، تشکر می‌کنم.

جان کارلسون¹

استاد دانشگاه ویس کانسین

بیش درآمد

حوزه زوج و خانواده‌درمانی^۱ با دو محور وسیع آغاز شده است: ایجاد نظریه نظام‌مند^۲ که بر مبنای خانواده‌ها و ایجاد روش‌های جدید مداخله خانوادگی محور^۳. نخستین دوره در خانواده‌درمانی، زمان طرح ایده‌های "بزرگ" بود (مانند شناخت‌شناسی، نظریه نظام‌ها و سایر...) که به ما یادیم^۴ (الگوی درمانی) فرد محور رایج را مورد چالش قرار داده بود. در این بافت، ما یادیم نظام‌مند به عنوان تبیینی برای همه انواع آسیب‌شناسی روانی (برای موضوع مورد نظر، و برای اکثر رفتارهای انسانی) ارائه شده و مداخله خانوادگی به عنوان علاج همه مشکلات انسانی در نظر گرفته شده بود.

اگرچه در تأثیر مثبت انقلاب نظام‌مند نمی‌توان بی‌جهت مبالغه کرد (انقلاب نظام‌مند، روش بنیادی اکثر متخصصان بهداشت روان را که بافت اجتماعی را در ارتباط یا رفتار فرد در نظر می‌گیرند، تغییر داده است)،^۵ اما در نظریه نظام خانوادگی و مداخله خانوادگی به‌طور چشمگیری بدون تحول فناوری برای انطباق‌گیری فرایند درمان در زوجها یا خانواده‌ها رخ داده است. بدون چنین فناوری‌هایی، نظریه‌هایی که به درک فرایندهای درمان در زوجها و خانواده‌ها علاقه‌مند هستند به‌طور کامل به مهارت‌های مشاهده‌ای خود متکی خواهند بود. بنابراین، جای شگفتی نیست که به هم زمان و انرژی قابل ملاحظه‌ای که در جهت تلاش برای مشاهده خانوادگی اختصاص

- 1- Couple and Family Therapy
- 2- Systemic Theory
- 3- Family- Centered Methods of Intervention
- 4- Paradigm
- 5- Systemic Revolution

یافته بود، فرایند درمان خانواده به‌طور چشمگیری موضوعی برای ویژگی‌های مشاهده‌ای و ساختار فرد باقی مانده بود. بسیاری از بحث‌های قوی جایگزین شکل گرفتند که چگونه داده‌های به دست آمده از خانواده‌ها، شواهدی در حمایت از دیدگاه‌های نظری متعدد درباره آنچه برای فرایند خانواده سالم^۱ ضروری است، فراهم می‌کنند، به‌گونه‌ای که به نقطه نظرهای گوناگون درباره آنچه که در زندگی این خانواده‌ها مهم بود، منجر شود. در استفاده از این داده‌ها، امکان دارد طرفداران هر رویکردی از طریق عینک‌های خاص خود به خانواده‌ها نگاه کنند و دلایل متقاعدکننده‌ای برای درستی نظرهای خود ارائه دهند.

بازنگری باربر نشان می‌دهد که وضعیت امور به ظهور و تحول بسیاری از بینش‌های عمده در روش، مانند اهمیت نظام اجتماعی بر کارکرد فردی و جرقه‌های غیرمستقیم منجر نسبت به هم‌چنان به انتشار و ترویج چندین خطای تأسفبرانگیز منتهی شده است، مانند نگرانی که در وضعیت‌های دشوار توسط مادران موجب اسکیزوفرنی و تصفیه^۲ در ایجاد خشونت خانوادگی می‌شود. از این رو، با وجود همه بصیرت‌ها، نسل اول خانواده درمانگران، ظهور یک دانش واقعی درباره روابط خانوادگی، مستلزم رشد روش‌های گوناگون در سنجش خانواده‌ها و زوج‌هاست.

چنین ابزارهایی در میان عناصر اصلی و روش‌ها^۳ تجربه بالینی برای ایجاد دانش، محور اصلی به حساب می‌آیند. دانش به‌طور کامل روشی ابزارسازی دارد و بدون مقیاس و روش‌های عملیاتی کردن متغیرهای مستقل^۴ بسته کلیدی در پژوهش و در نتیجه بدون آزمون فرضیه‌ها، عقب خواهیم ماند. این سؤال ما را در وضعیت غیرعلمی خانواده درمانی اولیه گرفتار خواهد کرد. تجربه بالینی، بدون ابزارسازی، محدود می‌شود و نارسایی در روش‌های سنجش در جهت تدوین موردی و ردیابی پیشرفت درمان در جای خود باقی می‌ماند.

متأسفانه فنآوری ابزارسازی به کندی تکامل یافته است. ابزارها نه تنها نیاز دارند تا در ارتباط با سازه‌های اصلی در یک حوزه گسترش یابند؛ بلکه ضرورت دارد یک ابزار خوب سال‌ها طول بکشد تا ساخته شود. لذا برخی از بهترین ابزارها که در طول دهه‌ها تکامل یافته‌اند، در این کتاب توصیف شده‌اند. افزون بر این، فنآوری ابزارسازی مستلزم تنوع در ابزارهاست. مقیاس‌های خود گزارشی و مقیاس‌هایی که توسط ارزیابی‌کنندگان اجرا می‌شوند، اهداف گوناگونی را در نظر دارند و نوعاً همگرایی کمتری را نشان می‌دهند، لذا وجود هر دو نوع مقیاس ضرورت دارد. همچنین مقیاس‌های کوتاه و بلند نیز به‌طور متوالی هدف‌های گوناگون نیاز هستند، مانند مقیاس‌های کارکرد عمومی، زوج‌ها و خانواده‌ها. اساس‌هایی که جنبه‌های خاص‌تری از زندگی خانوادگی را مورد هدف قرار می‌دهند (مانند ای‌س‌ا، گونه، خشونت خانوادگی) و مقیاس‌هایی که به آسانی نمره‌گذاری می‌شوند. البته مقیاس‌های دیگری که دامنه وسیعی از اطلاعات کیفی را به صورت آزاد پاسخ، در دسترس قرار می‌دهند، نیز مورد نیاز هستند.

کتاب خانواده‌سنجی: راهبردها در سنجش خانواده، پیشرفت شایانی را در زمینه ابزارسازی سنجش خانواده معرفی و حدود آن را ترسیم کرده است. انتشار این کتاب منادی ظهور حجمی از مقیاس‌های معیار است که هم‌اکنون برای استفاده در خانواده‌سنجی در دسترس هستند. جمع کردن تعدادی از سنجش‌ها با انسان با انواع خاصی از تخصص در ابزارسازی، موجب شده است، این کتاب دامنه وسیعی از روش‌ها را در خانواده‌سنجی تحت پوشش قرار دهد. برخی از فصل‌ها، مقیاس‌هایی را در برمی‌گیرند که به‌گونه خاصی برای خانواده‌سنجی ساخته شده‌اند و فصل‌های دیگر نیز برای سنجش کارکرد فرد در کودکان و بزرگسالان در بافت کارکرد زوج و خانواده، راهنمایی خوبی را به‌منظور به‌کارگیری مقیاس‌ها ارائه داده است. هر فصل، عمق قابل ملاحظه‌ای را در بعد خاصی تحت پوشش قرار داده است و ساختار موجزی برای توصیف مقیاس‌ها، و دسترسی به آنها داشته و مقایسه برجسته‌ترین ویژگی‌های مقیاس‌ها را برای خواننده آسان و راحت کرده است.

تعداد زیادی از مقیاس‌های پیشرفته و خوب سازمان‌دهی شده که در این کتاب توصیف شده‌اند، پیشرفت اندازه‌گیری خانواده‌سنجی را نشان می‌دهند. این پیشرفت با رشد بیشتر جدیدترین نسل خانواده درمان‌گران و جدیدترین پژوهش‌ها با فرایند خانواده منطبق است. در حال حاضر، مقیاس‌هایی که در این کتاب، مورد بررسی قرار گرفته‌اند، می‌توانند به‌طور تحسین برانگیزی به‌عنوان پایه‌ای برای تحقیق دربارهٔ زوجها و روابط خانوادگی، سنجش بالینی و ردیابی پیشرفت در درمان زوجها و خانواده‌ها محسوب شوند. همچنین، این مقیاس‌ها، امکان دارد به‌عنوان پایه‌ای برای سنجش عالمانه مورد استفاده قرار گرفته، بطوری که بتوانند پایه‌ای برای توسعه تشخیص ارتباطی در آینده فراهم کنند.

کتاب حاضر، مطالعه‌ای جامع و مفید برای دانشجویان، متخصصان بالینی و پژوهشگران خانواده به‌شمار می‌آید. در هر حال، همان‌طور که در فصل نتیجه‌گیری ذکر شده است، این مقیاس‌ها، خانواده درمانی یک فعالیت پویا باقی خواهد ماند و کتاب خانواده‌سنجی: راهبردهای سنجش در سنجش خانواده وضعیت هنرمندانه را در تکامل مستمر حوزهٔ ابزارسازی در سنجش خانواده‌ها و زوجها معرفی و ترسیم می‌کند.

جی لبو^۱

مقدمه

امروزه وضعیت خانواده‌سنجی نسبت به ده سال گذشته کاملاً متفاوت است. به طوری که سنجش سنتی گرایش دارد که به صورت غیررسمی و مشتق از نظریه انجام شود؛ حال آنکه امروزه سنجش معاصر احتمالاً رسمی‌تر و با مسئولیت‌پذیری بیشتری همراه است. بهر حال، برانگیز نیست بدانید که خانواده درمانی، به همان اندازه با فشارهای مقرون‌به‌فصل و دورانی مسئولیت‌پذیری نتیجه‌مدار روبه‌رو است که فرود درمانی.

از میان دلایل متعدد بر این تغییر، تئورات جنجالی در مراقبت از سلامت است که شامل مراقبت مدیریت شده می‌باشد. علاوه بر خواسته‌های مالی و پاسخ‌گویی، تغییرات اجتماعی عمده‌ای پیشرفت‌های خانوادگی و علمی و تحولات پژوهشی وجود دارد که بر فرایند سنجش تأثیر گذاشته و موجب پیدایش راهبردهای نوین سنجش شده است. یکی از نشانه‌های تغییرات اجتماعی سنجش خانوادگی این است که در گذشته، سنجش تمایل بیشتر بر تمرکز بر مسائل پیش از زناشویی و هنگام زناشویی داشت، در حالی که در حال حاضر سنجش رسمی (حتی در مواردی که دادگاه درخواست می‌کند) بر مسائل مربوط به سلامت کودک و خشونت خانوادگی تمرکز دارد. در پایان، تحقیقات اخیر به تحول راهبردهای نوینی منجر شده است که ارزش و فواید بالینی قابل ملاحظه‌ای برای متخصصانی که خانواده درمانی را تجربه می‌کنند و نیز کسانی که جهت تجربه این نوع درمان، آموزش می‌بینند، دارد.

کتاب خانواده‌سنجی، به‌طور خلاصه تأثیر تغییرات متعدد و تحولات پژوهشی را بر فرایند سنجش و کاربردهای آن را برای خانواده درمانی امروزی و خانواده‌سنجی

آینده مورد بررسی قرار می‌دهد. سپس توصیف دقیقی از بسیاری از ابزارهای پیشرفته‌ای که مورد استفاده متخصصان بالینی امروزی قرار دارد را ارائه می‌دهد که شامل: مباحث خاص، پرسش‌نامه‌های خودگزارشی، پرسش‌نامه‌های استاندارد شده و روش‌های مشاهده‌ای می‌باشد. شایان ذکر است که این کتاب، راهبردهایی برای استفاده نظام‌مند از پرسش‌نامه‌های متعدد و روش‌های مشاهده‌ای و اطلاعات موازی را جهت توجه به مباحث درمان بالینی و پرسش‌های حقوقی، شامل: تصمیمات پیش از زناشویی، جدایی، طلاق، خشونت خانوادگی و حضانت کودک برای خوانندگان، ارائه کرده است.

این کتاب راهبردهای نوین سنجش مرتبط با مباحث قانونی و بالینی در با زوجها و خانواده را ارائه کرده و راهبردهای سنجش را برای مسائل و کاربردهای خاص شناسایی و توصیف کرده است: حضانت کودک، سوء استفاده از کودک، خشونت خانوادگی، طلاق، مشاجره زوجها، سند میثاق در بخش‌های دوم و سوم، هر فصل با جدول خلاصه شده‌ای از اطلاعات مهم همراه است. همه ابزارهایی که در آن فصل مرور شده، پایان یافته است. این ویژگی به خوانندگان امکان را می‌دهد تا بیش از صد ابزار سنجش (مصاحبه، مشاهده، ارزیابی توسط متخصصان بالینی، یا پرسش‌نامه‌های خودگزارشی) را در طول هشت فصل با هم مقایسه کنند. همچنین، این کتاب موارد متعددی را به منظور روشن ساختن استفاده بالینی از ابزارهای سنجش ارائه کرده است.

کتاب خانواده سنجی: راهبردهای نوین در سنجش خانوادگی برای استفاده دانشجویان و متخصصان بالینی تهیه شده که علاوه بر این به عنوان کتاب درسی نیز می‌تواند مورد استفاده آنان قرار گیرد. این کتاب می‌تواند به عنوان منبع ضروری برای متخصصان بالینی که به یک منبع حاضر و آماده جهت مقیاس‌ها و راهبردهای سنجش در توجه به مباحث درمان بالینی مهم مانند: جدایی، طلاق، میانجیگری، خشونت خانواده، حضانت کودک و نظایر آن، که ارزشمند باشند، کمک کند.

بخش اول

مدل‌ها و مدل‌های اساسی

www.ketab.ir